

Actualisatie kerndoelen en examenprogramma's

MODERNE VREEMDE TALEN

- // Het Nationaal Taalcongres Malmberg
- // Daniela Fasoglio, Machteld Moonen
- // 17 januari 2024

Programma

1. Even voorstellen: wie zijn wij en wat doet SLO?
2. Actualisatie examenprogramma's
3. Actualisatie kerndoelen
4. Handreikingen om te werken met het ERK
5. Vragen?

Let op: Het concept-overzicht van de geactualiseerde examenprogramma's betreft de stand van zaken van december 2023. Het concept wordt in de loop van 2024 verder ontwikkeld.

SLO: Landelijk expertisecentrum voor het curriculum

Wat doet SLO?

Wie

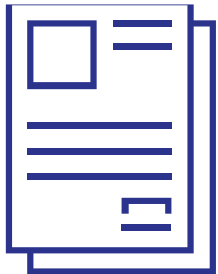
Landelijk expertisecentrum voor het curriculum

Vanuit

Curriculumexpertise en vakinhoudelijke expertise samen met onderwijspraktijk

Op basis van

Onderwijspraktijk
Maatschappelijke ontwikkelingen
Wetenschappelijke inzichten

Wettelijke taak

- Het ontwikkelen en onderhouden van landelijke leerplankaders, het ondersteunen en adviseren van de minister omtrent leerplanontwikkeling en onderzoek en aanvullende activiteiten ten aanzien van het curriculum.

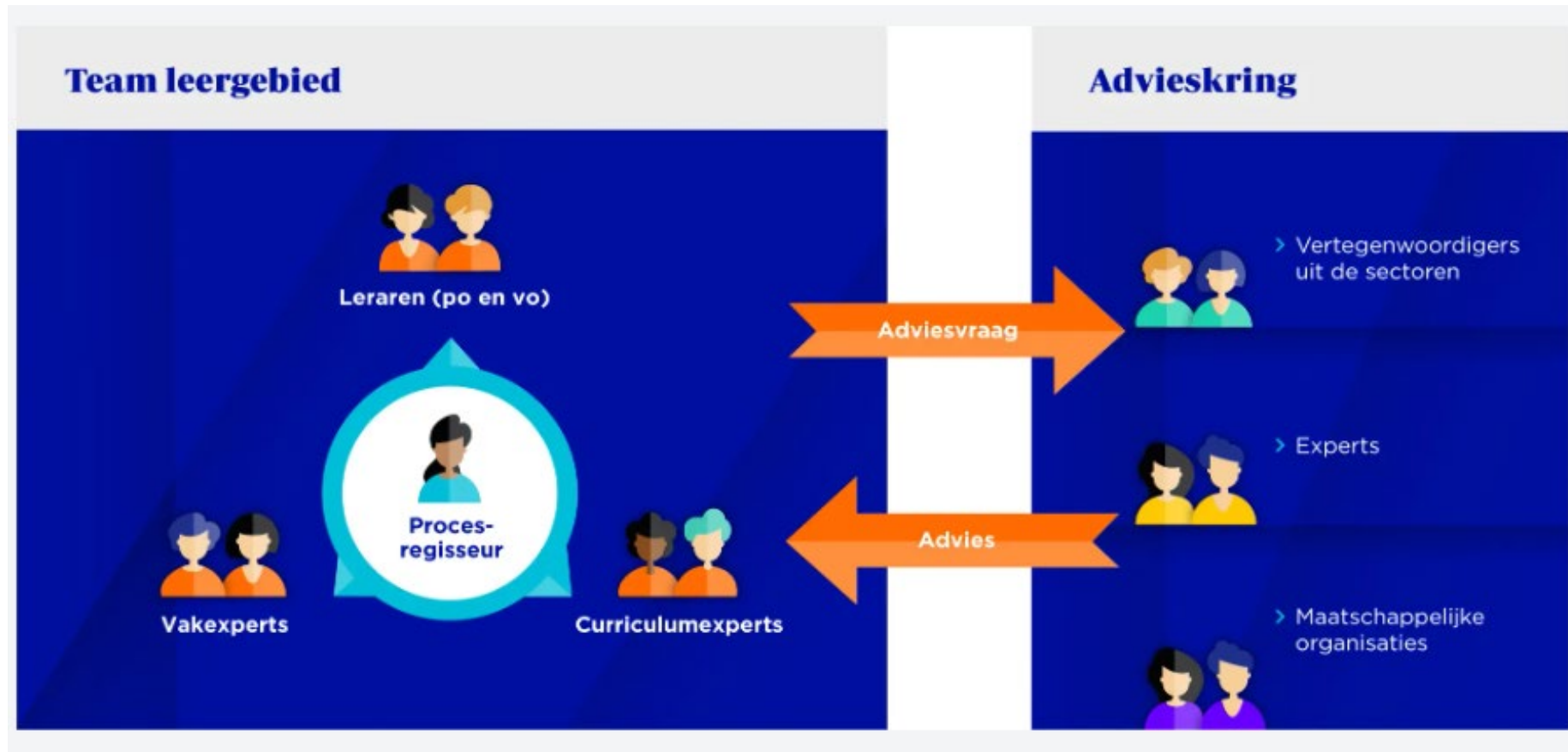
Goed onderwijs door heldere doelen

Beoogd curriculum	Wettelijk vastgesteld in kerndoelen en eindtermen
Uitgevoerd curriculum	Vertaling van doelen door leraren/scholen in de onderwijspraktijk.
Gerealiseerd curriculum	Resultaten en ervaringen van leerlingen in het onderwijs.

Kerndoelenteam onderbouw & Vakvernieuwingscommissie bovenbouw

De advieskring: kerndoelen

De advieskring: examenprogramma's

Vakvernieuwingscommissie

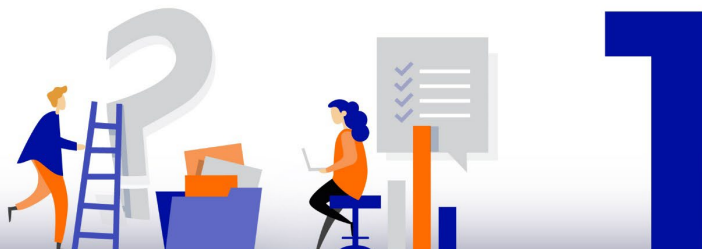
Advieskring

Adviesvraag

Advies

Naar actuele **kerndoelen** in twee fasen

Actualiseren

12 MAANDEN

Wat

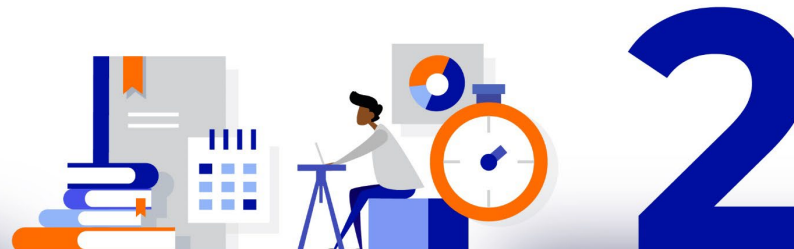
- › Conceptkerndoelen voor eind primair onderwijs, einde onderbouw voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs

Hoe

- › Teams met leraren, vakexperts en curriculumexperts per leergebied, aangestuurd door een procesregisseur
- › 2022: start met Nederlands, rekenen en wiskunde, digitale geletterdheid en burgerschap
- › 2023: mens en natuur, mens en maatschappij, kunst en cultuur, bewegen en sport en moderne vreemde talen
- › De teams werken aan de volgende tussenproducten:
  - › Karakteristiek
  - › Raamwerk
  - › Set conceptkerndoelen
  - › Hele set conceptkerndoelen en toelichtingsdocument

Wie

- › **Opdrachtgever:** OCW
- › **Opdrachtnemer:** SLO. Er wordt samengewerkt met leraren, vakexperts, curriculumexperts, wetenschappers, vakverenigingen en lerarenorganisaties en betrokken (onderwijs)organisaties
- › Advieskring met experts en onderwijsvertegenwoordigers per team

Beproeven bruikbaarheid kerndoelen

12 TOT 18 MAANDEN

Wat

- › Conceptkerndoelen beproeven op bruikbaarheid in de praktijk op scholen voor primair onderwijs, onderbouw voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs
- › Aan het einde van de fase van beproeven definitieve vaststelling van de kerndoelen door de minister van OCW en de Tweede Kamer

Hoe

- › Systematische verzameling van gegevens en ervaringen
- › Verwerken van opbrengsten van het beproeven in de conceptkerndoelen

Wie

- › **Opdrachtgever:** OCW
- › **Opdrachtnemer:** SLO
- › Betrokkenheid van het onderwijsveld, zoals scholen, educatieve uitgevers en toetsontwikkelaars

Naar een nieuw examenprogramma en examen in 4 fasen

AANLEIDING: POLITIEK / MAATSCHAPPELIJK / INHOUDELIJK

Examenprogramma

Wat

- › Oplevering van concept-examenprogramma
- › Doelen van het vak (de inhoud van het vakgebied)
- › Verdeling van doelen over centraal examen (CE) en schoolexamen (SE)
- › Vmbo, havo én vwo gelijktijdig
- › Verwante vakken zoveel mogelijk gelijktijdig
- › Consistente architectuur en aanpak voor alle vakken

Wie

- › **Opdrachtgever:** OCW >> geadviseerd door curriculumcommissie
- › **Opdrachtnemer:** SLO
- › In samenwerking met vakverenigingen, vakexperts, leraren en curriculumexperts
- › Betrokkenheid van een grotere groep, waaronder wetenschappers, (toets)experts, etc.

Beproeven kwaliteit examenprogramma

Wat

- › Opgeleverde concept-examenprogramma's gevalideerd en waar nodig bijgesteld, met check op:
  - › relevantie
  - › consistentie
  - › bruikbaarheid
  - › effectiviteit
  - › toetsbaarheid

Wie

- › **Opdrachtgever:** OCW
- › **Opdrachtnemer:** SLO
- › In samenwerking met vakverenigingen, vakexperts, leraren, curriculumexperts en toetsexperts (CVTE/Cito)

Uitwerking van schoolexaminering

Wat

- › Oplevering van handreikingen (niet voorschrijvend)*
- › om scholen te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun schoolexamens
- › om bij te dragen aan kwaliteitsborging door aan SE-toegewezen doelen te specificeren

Wie

- › **Opdrachtgever:** OCW
- › **Opdrachtnemer:** SLO
- › In samenwerking met vakverenigingen, vakexperts, leraren en toetsexperts

Uitwerking van centrale examinering

Wat

- › Oplevering syllabi (voorschrijvend)
  - › specificeren van aan CE-toegewezen doelen als basis voor de uitwerking van centrale examens en als gereedschap voor leraren om hun leerlingen op het centrale examen voor te bereiden

Wie

- › **Opdrachtgever:** OCW
- › **Opdrachtnemer:** CVTE
- › In samenwerking met vakverenigingen, vakexperts, leraren en curriculumexperts (SLO)

* Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor schoolexaminering. Handreikingen ondersteunen leraren bij het vormgeven ervan.

Kerdoelen en examenprogramma's

1. Examenprogramma's

Wat zijn examenprogramma's bovenbouw vmbo, havo en vwo?

- ✓ Bij wet- en regelgeving vastgelegd curriculumdocument
- ✓ Vastgesteld op het niveau einde bovenbouw VO
- ✓ Beheersingsdoelen per vak, geordend in (sub)domeinen
- ✓ Indien sprake van een centraal examen: verdeling inhoud CE / SE
- ✓ Uitgangspunt voor toetsing (CE, PTA) en leermiddelen

Wat zijn examenprogramma's NIET?

Examenprogramma's beschrijven

- ✓ GEEN vorm van pedagogiek, didactiek of voorgeschreven onderwijstijd
- ✓ GEEN leerstof per schooljaar
- ✓ GEEN specificaties voor het centraal examen (dat doen syllabi)

Hoe ziet het examenprogramma MVT er nu uit? Voorbeeld havo/vwo

Domein A: Leesvaardigheid

1. De kandidaat kan:

- aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
- de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven;
- de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;
- relaties tussen delen van een tekst aangeven;
- conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de auteur.

Domein B: Kijk- en luistervaardigheid

2. De kandidaat kan:

- aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
- de hoofdgedachte van een tekst aangeven;
- de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;
- conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de spreker(s);
- anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprek;
- aantekeningen maken als strategie om een tekst aan te pakken.

Hoe ziet het examenprogramma MVT er nu uit? Voorbeeld havo/vwo

Domein C: Gespreksvaardigheid

Subdomein C1: Gesprekken voeren
Eindterm 3

Subdomein C2: Spreken
Eindterm 4

Domein D: Schrijfvaardigheid

Eindterm 5
Eindterm 6

Domein E: Literatuur

Eindterm 7
Eindterm 8 (vwo)
Eindterm 9 (vwo)

Zie ook: www.examenblad.nl

Wat zien we?

- ✓ Achterstallig onderhoud
- ✓ Doorlopende leerlijnen niet op orde
- ✓ Kerndoelen en examenprogramma's sluiten onvoldoende aan
- ✓ Doelen in examenprogramma's te globaal
  - ✓ Onduidelijkheid voor leraren wat 'moet' en 'mag'
  - ✓ Syllabi, uitgeverijen en (commerciële) organisaties vullen curriculum in -> werkdruk bij leraren
- ✓ Gelijkwaardige en complementaire positie school- en centraal examen

Wat wordt anders, en waarom?

- ✓ **Vmbo / havo / vwo** samen ontwikkeld = **afstemming**
- ✓ **Elke taal** krijgt eigen examenprogramma voor elke onderwijssoort en leerweg;
- ✓ **Gemeenschappelijke architectuur** tussen talen en onderwijssoorten;
- ✓ Eindtermen worden **concreter** geformuleerd;
- ✓ Eindtermen worden afgestemd op haalbare en relevante **ERK**-niveaus: het ERK (versie 2020) krijgt wettelijke status;
- ✓ **Nieuwe domeinen**: taalbewustzijn en cultuurbewustzijn;
- ✓ Aspecten van **digitale geletterdheid**;
- ✓ Aspecten van **(wereld)burgerschap**;
- ✓ **Afstemming met kerndoelen** onderbouw en relevante vakken bovenbouw (o.a. Nederlands).

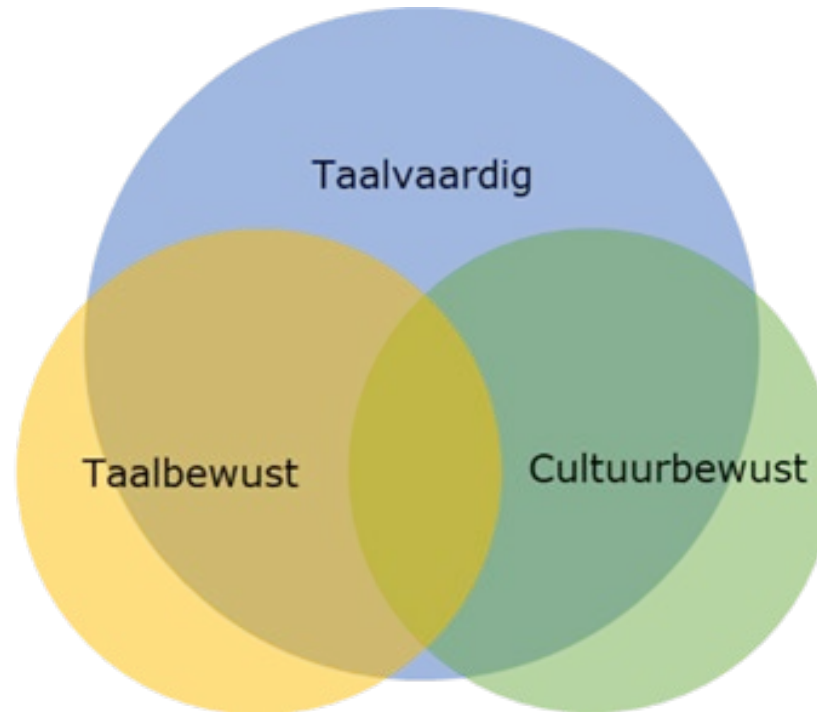

Wat wordt anders, en waarom?

Taalvaardigheden gebruik je meestal samen

Ons gehele taalrepertoire helpt om talen te leren, en om te communiceren

Bewust zijn van hoe taal werkt, helpt naar succesvolle communicatie

Een taaluiting is ook een culturele uiting

Handelen met taal vraagt meer dan taalkennis

Op weg naar geactualiseerde examenprogramma's (CONCEPT! – versie december 2023)

Domein A *Communicatie*

Receptie

Extensief lezen/bekijken van diverse bronnen.
Auditieve, audiovisuele en schriftelijke teksten begrijpen en gebruiken.
Informatie in multimediale bronnen op relevantie en betrouwbaarheid beoordelen.

Productie

Spreeken en schrijven afgestemd op doel, publiek en context.
Inhoud uit verschillende typen bronnen kritisch verwerken.
De vreemde taal op een creatieve manier gebruiken.

Interactie

Mondeling en schriftelijk communiceren – ook online, afgestemd op doel, gesprekspartner en context.
Digitale toepassingen kritisch en effectief gebruiken, om te communiceren en om te leren.

Op weg naar geactualiseerde examenprogramma's (CONCEPT! – versie december 2023)

Domein B *Taalbewustzijn*

Taal als fenomeen

Inzicht in overeenkomsten en verschillen tussen de doeltaal en andere talen.
Inzicht in taalvariatie in de doeltaal.
Inzicht in het effect van taalgebruik op communicatie in de doeltaal.

Taal en individu

Inzicht in het eigen taalleerproces.
Inzicht in het eigen meertalig repertoire en dat van anderen.

Op weg naar geactualiseerde examenprogramma's (CONCEPT! – versie december 2023)

Domein C <i>Cultuurbewustzijn</i>	
<i>Cultuur in fictie</i>	Extensief lezen/bekijken van diverse vormen van fictie waaronder literatuur. Beleving van fictie en literatuur. Interpretatie van literaire werken van verschillende genres en schrijvers (havo/vwo).
<i>Cultuur in de maatschappij</i>	Inzicht in cultuurgebonden aspecten in bronnen. Inzicht in culturele diversiteit aan de hand van ervaringen.

Koppeling met het ERK: hoe?

- ✓ Geactualiseerd ERK (Companion Volume), 2020
- ✓ Gegevens uit verschillende onderzoeken naar wat leerlingen aan het eind van het VO bereiken
- ✓ ERK-verkenning (2023)
- ✓ Ophalen van feedback (2023, 2024)
- ✓ Beproeven op scholen (v.a. 2025)

2. Kerndoelen

Wat zijn kerndoelen?

- ✓ We werken aan
  - ✓ Conceptkerndoelen voor po en onderbouw vo en (v)so uitstroom vervolgonderwijs: waar nodig specificaties + leervoorwaardelijke doelen
- ✓ Heldere functie
  - ✓ Kerndoelen zijn de formele opdracht aan de school vanuit de overheid, verankerd in wet-en regelgeving
  - ✓ Kerndoelen zijn bedoeld als instrument voor curriculum- en onderwijsontwikkeling en scholen dienen de kerndoelen bij hun onderwijsactiviteiten te hanteren. Ze zijn een onderdeel van de eigen kwaliteitszorg.
- ✓ Verschillende verschijningsvormen
  - ✓ Doelstellingen die beschrijven waar leerlingen mee in aanraking moeten komen (aanbod), welke inspanning er van hen verwacht wordt met het oog op ervaringen (ervaring) en wat ze uiteindelijk moeten beheersen (beheersing)

Kerdoelen

- Wat zijn kerndoelen niet?
  - Kerdoelen zijn geen vorm van pedagogiek, didactiek of voorgeschreven onderwijstijd
  - Kerdoelen beschrijven geen leerstof per schooljaar

Kerdoelen voor alle moderne vreemde talen

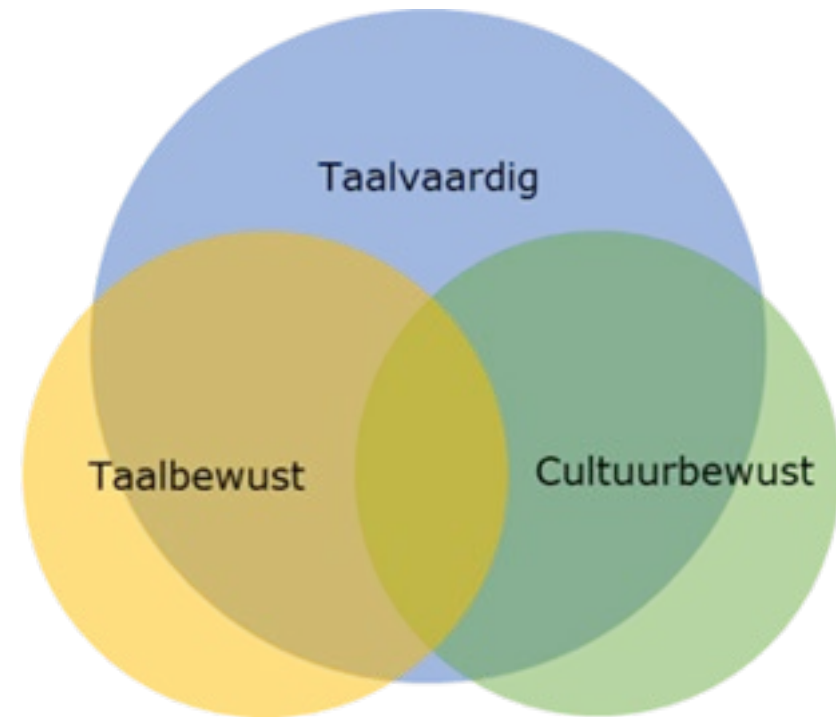
Engels

- 1 set kerndoelen voor Engels primair onderwijs
- 1 set kerndoelen voor Engels onderbouw voortgezet onderwijs

Frans, Duits, Spaans, Russisch, Italiaans, Arabisch, Turks of Chinees

- 1 set kerndoelen voor deze MVT onderbouw voortgezet onderwijs
- De kerndoelen in deze set worden op verschillende ERK-niveaus geformuleerd. Elke taal wordt gekoppeld aan kerndoelen op een passend ERK-niveau.

Afstemming kerndoelen – examenprogramma's

Blijf op de hoogte en laat je stem horen!

- ✓ Neem deel aan de activiteiten van Levende Talen en VEDOCEP, www.levendetalen.nl
- ✓ Voor overige organisaties (zoals Visiegroep Buurtalen, Nuffic) zie: <https://www.actualisatiekerndoelen.nl/modernevreemdetalen/advieskring> (kerndoelen) en <https://actualisatiekt.nl/moderne-vreemde-talen/advieskring> (eindtermen)
- ✓ Schrijf je in voor de nieuwsbrieven van de actualisatie
- ✓ Abonneer je op de nieuwsbrieven van SLO, www.slo.nl
- ✓ Volg ons op LinkedIn #actualisatiemvt

3. www.erk.nl

www.erk.nl: veel informatie, een interactief spel...

14 december 2023

- hoe is het ERK opgebouwd?
- de nieuwe inhoud van het ERK
- niveaus vo
- aan de slag

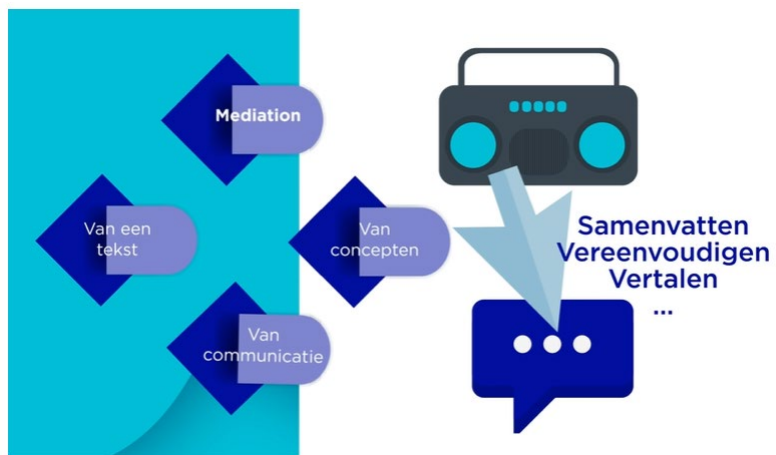
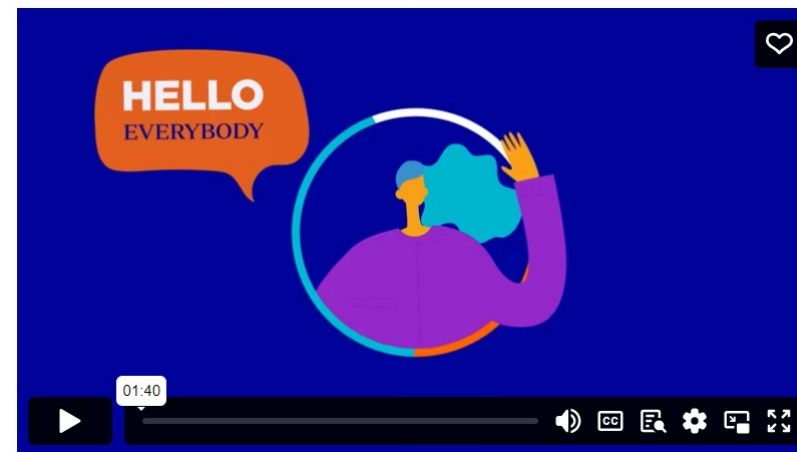
- > mediation
- > meertalige en pluriculturele competentie
- > creatieve en literaire teksten
- > gebarentaal

Het ERK-spel

Maak kennis met de algemene schalen van het ERK! Door het slepen met de *can do*-beschrijvingen krijg je snel gevoel bij de verschillende ERK-niveaus.

[Kies een algemene schaal >](#)

www.erk.nl: animatievideo's...

www.erk.nl : coming soon!

Bouw een taalprofiel

Selecteer een taalvaardigheid

The screenshot shows a user interface for building a language profile. It features five circular icons representing different language skills: 'Luisteren' (Listening) with headphones, 'Lezen' (Reading) with a person reading, 'Spreken' (Speaking) with a person at a podium, 'Schrijven' (Writing) with a laptop, and 'Monde' (Mond) with a person speaking. Below the icons is a progress indicator with a dot under 'Luisteren' and others in grey. A large blue diagonal watermark reads 'Taalprofielen 2024'.

Selecteer een niveau

The screenshot shows a row of seven buttons for selecting a language level: 'PR1-1', 'A1', 'A2/A2+', 'B1/B1+', 'B2/B2+', 'C1', and 'C2'. A large blue diagonal watermark reads 'Interactieve Can do-zoeker'.

Volgende >

**Kijk voor meer informatie op:
www.actualisatiekerndoelen.nl**

**Op de hoogte blijven?
Meld je aan voor de automatische updates**

**actualisatie
kerndoelen**

s1o

Kijk voor meer informatie op:
www.actualisatie-examenprogrammas.nl

Op de hoogte blijven?
Meld je aan voor de automatische updates

**actualisatie
examenprogramma's**

Webplatforms

✓ www.actualisatiekerndoelen.nl/modernevreemdetalen

✓ www.actualisatie-examenprogramma's.nl/moderne-vreemde-talen

Meld je aan voor de automatische updates!

Vragen?

Daniela Fasoglio: d.fasoglio@slo.nl

Machteld Moonen: m.moonen@slo.nl

Stationsplein 1
Postbus 502
3800 AM
Amersfoort

+31 033 484 08 40
actualisatieonderwijsdoelen@slo.nl
www.actualisatiekerndoelen.nl

SLO is het landelijk expertisecentrum voor het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. Samen met het onderwijsveld actualiseert SLO de kerndoelen en examenprogramma's. Wil je weten wat SLO nog meer doet? Bezoek onze website www.slo.nl.

Stationsplein 1
Postbus 502
3800 AM
Amersfoort

+31 033 484 08 40
actualisatieonderwijsdoelen@slo.nl
www.slo.nl/actualisatie

SLO is het landelijk expertisecentrum voor het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. Samen met het onderwijsveld actualiseert SLO de kerndoelen en examenprogramma's. Wil je weten wat SLO nog meer doet? Bezoek onze website www.slo.nl.